

I dagens frågor

Red: Sten Söderberg

Världens 25 minst utvecklade länder

En lista över världens "minst utvecklade" länder har gjorts upp av FN:s utskott för utvecklingsplanering. Listan godkändes av generalförsamlingen den 18 november. De 25 länderna är:

Afghanistan, Bhutan, Botswana, Burundi, Dahomey, Etiopien, Guinea, Haiti, Jemen, Laos, Lesotho, Malawi, Maldiverna, Mali, Nepal, Niger, Ruanda, Samoa, Sikkim, Somalia, Sudan, Tanzania, Tchad, Uganda och Övre Volta.

Samtidigt med att listan godkändes anmodade generalförsamlingen UNCTAD (FN:s handels- och utvecklingskonferens) att utarbeta ett omfattande handlingsprogram för de 25 länderna inom ramen för FN:s andra utvecklingsårionde.

Generalförsamlingen anmodade också andra FN-organ att verkställa liknande program. Slutligen uppmanade generalförsamlingen utskottet för utvecklingsplanering att hålla fast vid det nuvarande kriteriet för att identifiera de "minst utvecklade" länderna i syfte att ständigt hålla listan à jour.

60 000 prostituerade i Addis Abeba

I Etiopien är prostitutionen omfattande, könssjukdomar mycket vanliga, vilda barn och skilsmäs-

sor många. Enligt vissa rapporter har upp emot 60 procent av kvinnorna, som arbetar på barer eller säljer inhemskt öl i sitt hem, någon form av könssjukdom. Denna siffra är sannolikt överdriven och tillkommen i avskräckande syfte. Dr Ulla Larsson på Lidetakliniken i Addis har undersökt 2 000 barnaföderskor av vilka många var ensamstående och hon fann att 15 procent hade syfilis och 20 procent gonorré. I och för sig fruktansvärda siffror, eftersom väl de allra svåraste fallen inte kommer till klinikerna. Men på landsorten är situationen sannolikt värre. Där är det svårt att få behandling för dessa sjukdomar, skriver *Rapport från Sida* 10/71.

Arbetsstillfällena i de små städerna ute i provinsen är mycket begränsade. Endast cirka 20 procent av de arbetsföra männen har stadigvarande arbete. Större delen av de prostituerade kunder kommer därför antagligen in från landsbygden i samband med handelsresor.

Prostitutionen är störst i städerna. I Addis Abeba beräknar man att över 60 000 flickor mer eller mindre försörjer sig på prostitution. Flickorna är som regel anställda på en bar som säljer öl och sprit. Kunderna dansar till inhemsk musik. Det är flickornas uppgift att underhålla gästerna och se till att de dricker mycket och dyr sprit. Som regel torde inte barägaren lägga sig i vad som händer sedan flickorna slutat sitt jobb vid 2- eller 3-tiden på natten. Det förekommer dock att han hyr ut rum för natten. Det påstås att flickorna får betala så höga hyror att de får lov att skuldsätta sig hos barägaren och inte kan flytta.

När man får kontakt med dessa flickor förvånas man över hur naturliga, mjuka och tillbakadragna många av dem är. Man har heller inget intryck av att de behandlas speciellt nedlåtande eller föraktfullt av sina landsmän.

Den etiopiska lagen är sträng beträffande kvinnans uppträdande. Nattklubbar av mera kontinentalt slag får icke använda etiopiskor för strip tease t ex.

Det bekom en därför alltid illa, när man hörde att de stackars flickorna klädde av sig nakna och dansade för hela publiken mot ett arvode av en öl, d v s 2 kr på vissa billiga schapp. Några sexuella närmanden brukar som regel inte förekomma i själva danslo-SMT nr 2 — 6 GE kalen. En del av flickornas lön utgår i form av provision på vad deras kunder dricker, de dukar också ganska snabbt under för alkoholismen om de inte tidigare brutits ner av könssjukdomar. Gifta kvinnor besöker aldrig barerna. Barer som står till tjänst med sprit och flickor är mycket vanliga. Inom ett enda internationellt hjälpområde finns det tex en by där det går en bar per tre invånare.

Sverige ökar alkoholkonsumtionen i internationell tabell

Den internationella statistik som de holländska sprittillverkarna gör upp över alkoholkonsumtionen i olika länder visar att Sverige nu har gått upp från 23:e till 21:a platsen när det gäller konsumtion räknad i 100 % alkoholliter per invånare.

I tidskriften *Alkoholfrågan* redovisas den senaste statistiken. Vinländerna Frankrike, Portugal, Italien och Spanien toppar listan med siffrorna 17,3, 16,6, 13,8 och 12,1 liter 100 %. Sverige skulle behöva 15-faldiga sin vinkonsumtion för att komma i paritet med dessa länder.

Ölkonsumtionen drar upp Väst-Tyskland till femte plats, följt av Österrike och Schweiz. I Norden ligger öllandet Danmark internationellt på 15:e plats, medan Finland till mångas överraskning håller sig på 25:e; Norge på 27:e och Island på 30:e plats.

Storbritannien, Öst-Tyskland och USA ligger närmast före oss.

Svenska åtgärder mot rattfylleri effektiva

Hälften av de i USA inträffade trafikolyckorna med personsador som följd anses ha samband med alkoholförtäring, framgår det av en rapport utarbetad inom det federala kommunikationsdepartementet, skriver *Försäkringstidningen* 10/71.

Detta konstaterande har efter rapportens publicering 1968 upprepats och är uppenbarligen fortfarande det allmänna mått man i Amerika har på problemets storleksordning.

Bedömningarna på det här området skiftar något från land till land, men de officiella utvärderingarna brukar regelmässigt ligga mellan 30 och 50 procent. Så stora tal har man sällan eller aldrig hos oss. Den officiella värderingen i Sverige torde ligga mellan 10 och 20 procent.

Alkoholkonsumtionen i Sverige är emellertid inte lägre än i andra länder och väl i nivå med tex den amerikanska. Det torde därför vara korrekt påstå, att det svenska åtgärdssystemet mot trafikolyckor har en internationellt sett hög effektivitet. Sannolikt är det kombinationen av promilleregler, straffsats och inte minst sambandet mellan denna del av åtgärdssystemet och upplysningsverksamheten, genom officiella och officiella organ, skolor etc, som har medfört den starka uppbackning av lagstiftningen som även opinionsundersökningarna tyder på.

Miljöskadorna utreds

Kostnaderna för miljövården skall utredas av sju sakkunniga tillkallade av jordbruksministern.

Målet för samhällets miljövårdspolitik är att garantera alla en livsvänlig miljö. Miljöförstörelsen måste därför hejdas och förstörd miljö så långt möjligt återställas. Detta kräver samverkan mellan stat, kommun, näringsliv och enskilda. Det är statsmakternas uppgift att ange målet för samhällets miljövårdspolitik samt att anvisa lämpliga medel för att nå målet, heter det i direktiven.

Det främsta medlet i miljö-

vårdsarbetet är en effektiv lagstiftning. På olika områden har en sådan redan tillkommit. En administrativ apparat har också byggts upp för utredningsverksamhet, lagtillämpning och kontroll. Lagstiftningen har kompletterats med ekonomiskt stöd för att stimulera kommuner och industrier till miljövårdande åtgärder.

Som underlag för framtida ställningstaganden inom miljövårdsområdet behövs ökade kunskaper om bla de ekonomiska konsekvenserna av olika åtgärder. Det är därvid i första hand av värde att få en närmare uppfattning om storleken av de kostnader som olika miljövårdande åtgärder medför, framhåller jordbruksministern.

1970 års långtidsutredning har gjort ett försök att kartlägga de planerade miljövårdsinvesteringarnas omfattning för perioden 1971—75. Enligt de enkäter som genomfördes hos både industrier och kommuner skulle investeringarna uppgå till 4,4 miljarder kr under perioden.

Långtidsutredningens resultat när det gäller miljövårdsinsatserna är emellertid delvis osäkra och täcker inte hela miljövårdsområdet.

Genom att naturresurser som luft och vatten tidigare kunnat utnyttjas fritt har de skador som följt av detta utnyttjande ofta kommit att belasta andra än dem som förorsakat skadorna. Samhället har i olika fall i efterhand fått ta på sig ansvaret för kostnaderna för att återställa förstörd miljö, anför jordbruksministern.

De negativa konsekvenserna av förorenade vattendrag och ohälsosam luft har drabbat individer och producenter som själva inte har förorsakat miljöskadorna. Sådana effekter måste förebyggas.

Som en huvudprincip måste därför gälla att den som tar i anspråk naturresurser skall bära de kostnader som är förenade med de åtgärder som krävs för att vidmakthålla en god miljö.

Förorenarens kostnadsansvar har av olika skäl inte ansetts kunna komma till en fullständig och omedelbar tillämpning. Vissa avsteg från principen har sålunda syntts motiverade. Med hjälp av statliga stödåtgärder har kommuner och industrier stimulerats att vidta reningsåtgärder.

En annan form av bidrag inom

miljövårdspolitikerna är de statliga medel som utgår till kommuner för förvärv av värdefulla naturområden. Vidare utgår ersättningar till markägare vid säkerställande av sådana områden.

UKÄ-förslag: medicinsk sociologi nytt ämne

Alternativa möjligheter att ändra grundutbildningen för läkarna föreslås av en arbetsgrupp som tillkallats av universitetskanslersämbetet, UKÄ. Gemensamt för alternativen är dock följande förslag: Ingen medicine kandidatexamen, vårdpraktik i 3—6 månader före fjärde studieåret, medicinsk psykologi och sociologi blir nytt ämne, översyn av undervisningen med hänsyn till den nya forskarutbildningen.

Arbetsgruppen, vars ordförande varit professor Lars Werkö, Göteborg, anser att den totala studietiden fram till läkarexamen bör vara oförändrad. Men inom denna ram lägger gruppen fram, dels två alternativ till förändringar av undervisningen under de tre första studieåren, dels en skisserad förändring av hela grundutbildningen. Samtliga alternativ utgår ifrån att grundutbildningen till läkare bör ses som enhet. Målet för såväl den prekliniska som den kliniska utbildningen bör vara

att den inriktas på förebyggande och kurativ medicin

att medicinaren får en helhetssyn på människan genom såväl naturvetenskaplig som beteendevetenskaplig och samhällsvetenskaplig skolning

att de baskunskaper ges som är nödvändiga för den fortsatta utbildningen samt vetenskaplig metodik som gör kritisk värdering och konstruktivt handlande möjligt.

Arbetsgruppen anser att alternativ 1 bör genomföras om en översyn av hela läkarutbildningen är tänkbar inom en nära framtid. Om däremot en sådan översyn inte kommer att ske under det närmaste årtiondet bör alternativ 2 genomföras.

Man får "sin" doktor

En lakonisk belysning av situationen på sjukhusen gick vid årsskiftet genom dagspressen. I Sv. D. löd den så här:

På Läkartidningens förfrågan hur man skall ordna så att patienten får samma doktor vid återbesök kan dr Björn Stenberg meddela att på Södersjukhusets radioterapiklinik är problemet löst.

Genom läkarbristen sitter underveckad sedan mitten av december ensam på fyra tjänster, meddelar han, och fungerar samtidigt som överläkare, bitr. överläkare och två underläkare.

Patienterna har inga som helst svårigheter att få möta samma doktor vare sig de vill eller inte.

Jag har f. n. 55 timmars arbetsvecka, så det ska bli skönt med litet arbetstidsförkortning, säger doktorn. Kommer då att kunna ägna en och en halv minut åt varje patient mot två förut. Sjukvårdsproduktionen kommer att vara oförändrad.

Korta och kärva besked brukar ha större effekt än långa utredningar.

Socionombristen övervunnen

Den tidigare bristen på socionomer håller på att raderas ut. Det framgår av Statistiska Centralbyråns arbetskraftsbarometer för hösten 1971 (Information i prognosfrågor 1971: 11), rapporterar *Socionomen* 24/71.

Centralbyråns rapport redovisar ett antal arbetsgivares bedömning under 1971. Sammanfattningsvis säger arbetsgivarna att det i dag är lättare att anställa personal. Framför allt gäller det sökande utan praktisk erfarenhet, dvs nyutexaminerade.

Centralbyråns rapport säger beträffande socionomer på förvaltningslinjen att tillgången i storstadsområdena på sökande utan praktik är mycket god, medan det råder någon brist på sökande med praktik. I övriga delen av landet (utom Norrland, Värmlands och

Kopparbergs län) är det god tillgång på sökande utan praktik och brist på sökande med praktik. I Norrland, Värmland och Kopparberg är det balans beträffande sökande utan praktik och brist på sökande med praktik. (Med praktik avses annan praktik än den som ingår i utbildningen.)

Arbetsgivarna bedömer att rekryteringsläget sedan 1970 för förvaltningssocionomerna utan praktik förbättrats väsentligt i storstadsområdet, medan situationen är oförändrad beträffande dem med praktik. I övriga landet har rekryteringsläget sedan 1970 förbättrats något för förvaltare utan praktik, medan läget för dem med praktik bedöms som oförändrat. I Norrland, Värmlands och Kopparbergs län har rekryteringsläget förbättrats väsentligt, både för dem med och utan praktik, vilket tyder på att socionomerna i högre grad är beredda att söka sig långt ut i landet.

Unik ljus- och bullerundersökning

Grafiska branschen, liksom många andra har stora bullerproblem. För att komma till rätta med bullret och de ofta glömda belysningsproblemen, har Grafiska Branschens Arbetsmiljökommitté startat två undersökningar som skall kartlägga buller- och belysningssituationen och utfärda rekommendationer till förbättringar.

Belysningsundersökningen skall besöka mellan 30 och 40 grafiska företag och genom undersökningar och intervjuer kartlägga belysningssituationen.

Därefter skall man försöka sammanställa rekommendationer dels om hur man kan göra förbättringar i redan befintliga lokaler, dels om hur nybyggnation bör planeras.

Undersökningsresultatet väntas bli av intresse även för andra branscher då belysningsproblemen i allmänhet är likartade.

— Undersökningen är den första i sitt slag i Sverige, säger direktör Claes Nisell, Grafiska Arbetsgivareförbundet, och ord-

förande i Grafiska Arbetsmiljökommittén i en intervju med *Arbetsgivaren*. Så vitt vi vet har man inte heller utomlands gjort någon liknande branschundersökning.

Vad som skall undersökas är i första hand ljusstyrkan i lokalerna. Men man skall även mäta bländning, skuggning, kontrastverkan, färggivning och reflexer. Man har redan konstaterat stora brister.

Bullerundersökningen kommer att redovisa de speciella branschproblemen. Man koncentrerar sig på rotationspressar, wellpappmaskiner, färggivning och reflexer och vanliga sättmaskiner.

— På omkring 40 proc av företagen finns bullernivåer som överstiger 90 decibel. Det är den gräns man satt för vad som är skadligt eller inte.

Buller på Södersjukhuset

Det tokiga är att det inte ens finns en ljudisolerad kur att kunna fly in i för att slippa bullret ett tag. Skall vi ta igen oss får det ske vid ett bord och några stolar som placerats mellan två pannor mitt i bullret, sägs det i ingressen till en artikel i tidskriften *Arbetsmiljö*.

I slutet av mars gjorde två skyddsingenjörer vid Stockholms läns landsting ett besök på Södersjukhuset för att bli göra bullermätningar i maskinhallen. Man betonar att mätningarna skedde godtyckligt och endast får tas som en fingervisning om hur bullersituationen kan vara. I maskinhallen fann man att bullret ligger på en sådan nivå att man inte bör vistas där mer än två timmar per arbetsdag.

— Därinne har jag jobbat i en vecka och mer i sträck med olika reparationsarbeten, säger Karl-Erik Karlsson. Varje timme skall instrumenten läsas av och lägger man ihop besöken blir det nog mer än två timmar om dan.

De senaste tre åren har hela värmecentralen byggts om för ca 22 milj kr. I:e driftingenjören Bertil Wigren har lämnat ett förslag till sjukhusledningen där han

föreslår att verkstadsbyggnaden eller maskinhuset byggs till så att personalen kan få ordentliga tvätt- och omklädningsrum. Grovt uppskattat skulle kostnaderna röra sig om ca 200 000 kr. Vidare föreslår Bertil Wigren att en ljudisolerad hytt byggs i pannrummet samt att maskinhallens bullerproblem undersöks ytterligare av ljudexpertis från Tekniska högskolan.

Och personalen väntar otåligt på besked. Landstinget skall väl inte satsa alla sina pengar på det nya sjukhuset i Huddinge menar man. Skall inte vi som jobbat i skiten under åratals kunna få det drägligare på jobbet!

Vad bygger man sjukhus för?

Varför är sjukvården så dyr? Det är en fråga som ofta återkommer i den allmänna debatten. Man diskuterar de prioriteringar som görs, där liv vägs mot liv. Ändå har det sagts att "sjukvården under 60-talet har varit en glad expansion i optimistisk yra". För den karaktäristiken svarade revisionsdirektör Hans Esping, Riksrevisionsverket, vid ett symposium i höstas om sjukvård och samhällsekonomi, skriver *Tidskrift för Sveriges sjuksköterskor* i en utmärkt ledande artikel i nr 1/72.

När man ser resultaten av 60-talets expansion frågar man sig onekligen *hur* planeringen skett. Med tanke på de många sjukhusbyggen som inte kunnat fullföljas i enlighet med den gjorda planeringen måste man efterlysa en försvarbar gräns för mängden av "oförutsedda kostnadsfaktorer". Man kan också fråga sig om det byggs för den vård som kommer att ges, om målsättningen för byggnadsproduktionen är densamma som målsättningen för vårdproduktionen. Det verkar inte så. Man tycks fortfarande bygga för en lång "livstid" — funktionstid — utan att närmare fundera över vad den accelererande tekniska utvecklingen kan leda till, både ifråga om lokaler och specialutrustning. I varje fall är det något

skevt i beräkningarna när man först investerar i sjukhusbyggen och sedan inte anser sig ha ekonomiska förutsättningar att bedriva vård.

Begreppet sjukvårdsproduktion måste alltså närmare analyseras och definieras. För många är det liktydigt med antalet behandlade patienter. Om *kvaliteten* på vården vittnar dock inte besöksstatistiken på mottagningarna eller antalet patienter som behandlats på sjukhusen. Det behövs tid för diagnostisering så att en riktig terapi kan sättas in. Det behövs tid för information till de vårdskande så att resultatet av den insatta behandlingen blir i enlighet med förutsättningarna. Kort sagt det behövs mer och utbildad personal. GE

Son. Detta kan tyckas innebära ökade kostnader för hälso- och sjukvården men sett ur samhälls-ekonomisk synvinkel måste denna satsning på en förbättrad vårdkvalitet vara det enda försvarbara.

Modell för vård av utvecklingsstörda

En organisationsmodell, som skall kunna användas för att beräkna personalbehovet vid vårdhem för psykiskt utvecklingsstörda, presenteras i en rapport från Spriprojekt 7032, som genomförs av Göteborgs sjukvårdsstyrelse med stöd från Spriprojekt. När man beräknar personalbehovet för själva vården och patienternas dagliga aktiviteter utgår man från de enskilda patienternas behov av hjälp m m och de ambitioner som personalen har för patientens habilitering. Vårdpersonalen har så långt det är praktiskt möjligt avlastats bifunktionärer, t ex städning, klädvård, transporter och administration. Ekonomipersonal tar över huvuddelen av detta arbete.

Vårdhemmets organisation beror på dess storlek, utformning, läge och patientstruktur. Modellen har därför gjorts flexibel med avseende på dessa variablers inverkan på vårdhemmets aktiviteter. Dessa har delats upp efter sina ändamål (funktioner). De be-

står av tre *huvudfunktioner*.

Boende, som omfattar patientens dagliga aktiviteter på vårdavdelningen.

Verksamhet, som omfattar undervisning och arbete.

Specialistservice, som omfattar hälso- och sjukvård, rörelseträning, psykologservice och organiserad fritid.

Dessutom finns aktiviteter, som inte kräver direkt kontakt med patient, nämligen *bifunktioner*, vilka omfattar städning, mathållning, tvätt, klädvård, transporter och administration.

Vid dimensionering av bifunktionerna väger de ekonomiska motiven tungt. Arbetsuppgifterna har delats upp på vårdpersonal och ekonomipersonal. Vårdpersonalen har så långt det är praktiskt möjligt avlastats bifunktioner för att i större omfattning kunna inrikta sig på vårdarbetet.

Vården organiseras efter "den lilla gruppens princip". Personal och patienter grupperas i "primärgrupper". Primärgruppen är avsedd att fungera som en familj, där vårdpersonalen har föräldrarnas roll. För att en vårdavdelning, som omfattar flera primärgrupper, skall kunna fungera enligt denna princip måste primärgruppen ges en ökad självständighet.

Arbetsledaren, som tidigare huvudsakligen var administratör, blir främst handledare och behandlingsledare. Det är därför lämpligt att arbetsledaren har specialistkunskap inom det för avdelningens patienter dominerande behandlingsområdet.

Lantarbetarnas olycksrisk

Enligt den officiella yrkesskade-statistiken från Riksförsäkringsverket för år 1967 (den senast tillgängliga) inträffade inom jordbruksnäringen 33,3 olycksfall på en miljon arbetstimmar. Motsvarande siffra för samtliga näringsgrenar var 22,2. Olycksfallen var också ganska svårartade inom våra områden. Antalet förlorade arbetsdagar per tusen arbetstimmar var 2,76 mot siffran 1,31 inom hela näringslivet, skriver tidningen *Lantarbetaren* och fortsätter:

Detta är siffror som klart visar att våra medlemmar inte har sin sysselsättning i den idealmiljö som många fortfarande tycks tro.

Vad som finns anledning att förvåna sig över när man ser dessa siffror är det ringa antal av dessa skador som anmälts till förbundet för prövning av rätten till skadeståndersättning. Har en olycka inträffat och det kan påvisas att den berott på brister i skyddsanordningarna på arbetsplatsen eller att i övrigt den som drabbats av olyckan själv inte varit vållande, kan arbetsgivaren, eller hans försäkringsbolag, bli ersättningsskyldig.

I förbundets handlingsprogram "Bättre arbetsmiljö" finns också ett avsnitt, i vilket tas upp frågan om ansvar för yrkesskador och bättre bevakning av dessa områden från medlemmarnas sida.

Tidningen ger också flera exempel på hur Svenska lantarbetarförbundet har lyckats utverka livräntor och andra ersättningar för invaliditet och mindre skador.

Meningsfull bildtelefon

Fredagen den 3 december invigdes den skandinaviska telesatellitstationen i Tanum utanför Göteborg. Den är till för att de nordiska länderna skall få snabbare och pålitligare kontakt med bland annat Amerika.

Då fick en döv Uddevallafamilj, Roger Martinsson, hans hustru Ulla och dotter Maria under en kvart teckna till svenskättlingen Yker Andersson, som är lärare vid en dövskola i Washington.

Ingen har riktigt förstått vad vi skulle med bildtelefon till. Men invigningen Tanum—Washington visade att det finns en grupp som behöver den. Tack vare att de dövas samtal utsändes i svensk tv fick många människor klart för sig vilka problem denna handikappgrupp har till vardags. Till exempel när det gäller att "tala" i telefon. Teckenspråket är ju också till stor del oberoende av språkbarriärer — det har en inbyggd internationalism.

Arbetslösheten

I *Arbetsmarknadens* nr 40/71 skriver generaldirektör Bertil Olsson i den ledande artikeln:

Den sålunda snabbt ordnade hemmakonjunkturen ger nu god sysselsättningseffekt. Det beräknas att minst 75—80 procent av kostnaderna kommer att upparbetas innevarande budgetår och sysselsätter direkt mellan 150 000 och 175 000 man. Stegningen i arbetslösheten har hejdats. Den sedvanliga säsonguppgången i arbetslösheten har snarare varit svagare än många tidigare år. Varslen om permitteringar har minskat. Efterfrågan har börjat gå i uppåtgående riktning. Sysselsättningen har totalt upprätthållits ganska väl under hela konjunkturnedgången, vilket betyder att stora grupper utländska arbetare som 1969—70 strömmade till vårt land jämte 10 000-tals gifta kvinnor absorberats i arbetskraften och blivit sysselsatta. På sistone har flera rapporter inkommit om stigande privat konsumtion.

Allt detta pekar på en vändning i det ekonomiska läget kring årsskiftet. Men det är främst hemmakonjunkturen som nu verkar stödande.

I mitten av januari rapporterades ytterligare ökad arbetslöshet. Spåmännen har otur i denna fråga. Och ängslan sprider sig i landet inför denna sociala epidemi.

Blåvita cyklar

FN:s informationskontor för de nordiska länderna meddelar apropå miljökonferensen i Stockholm detta år:

Två hundra blå- och vitmålade cyklar kommer att ställas till deltagarnas förfogande på konferensen som äger rum 5—16 juni. Cyklarna skall påminna deltagarna om att det finns andra transportmedel som inte skapar förorening och ger mer motion än t. ex. bilen.

Det är en av Sveriges största cykelfabriker, Monark i Varberg, som har ställt cyklarna till förfogande för färd mellan de tre konferenslokaler, gamla och nya riksdagshuset samt Folkets Hus.

Militära arreststraffen får tragiska följder

En lagstiftning som innebär att arreststraffet tas bort för värnpliktiga och militäranställda tjänstemän bör snarast genomföras. Det finns inga skäl i dagens samhälle att behålla en straffform som närmast framstår som ett skamstraff för berörda grupper av medborgare.

Detta betonade representanter för Underofficersförbundet och Försvarsväsendets Underbefälsförbund vid en uppvaktning inför justitieminister Lennart Geijer den 13 december.

I den skrivelse som de båda förbunden överlämnade påpekas att den som döms till arreststraff praktiskt taget undantagslöst får avtjäna straffet på förbandet. Dvs på den egna arbetsplatsen och under sådana förhållanden, exempelvis vid sk rastning, att han observeras av både överordnade, jämställda, och när det gäller befäl, underlydande. Straffformen torde genom dessa förhållanden vara unik i dagens svenska rättsvärd.

Det kan visserligen hävdas att arreststraff inte förekommer ofta. Men när sådant straff utdöms upplevs det som mycket förnedrande, vid några tillfällen med tragiska personliga händelser som följd.

Sammanfattningsvis understryker förbunden starkt i sin skrivelse den uppfattningen att arreststraffet snarast måste avskaffas.

JO bekräftar tystnadsplikten

Klinikchefen vid Mariapolikliniken i Stockholm för alkoholskaddade har begärt JO:s uttalande, huruvida det är förenligt med tystnadsplikten att till polis- och kronofogdemyndigheter lämna uppgifter om klinikens patienter. JO har lämnat det beskedet, att så icke är fallet. "Polikliniken bör i princip ej stå polis och kronofogde till tjänst med adressuppgifter för dem, som vårdas eller vårdats där. Än mindre bör poliklinikerna lämna uppgifter om, när patienter besöker dessa."

Ett undantag är enligt JO

möjligt, nämligen när en delgivningsmyndighet redan tidigare känner till, att personen den söker, är intagen i sjukvårdsinrättning eller vid viss tidpunkt skall besöka den.

Arbetskyddsfonden

Förre Metallordföranden Åke Nilsson har av regeringen utsetts till styrelseordförande i den nya arbetskyddsfond, som inrättas vid årsskiftet. Arbetskyddsfonden är ett resultat av det reformarbete som pågår på arbetskyddets och arbetsmiljöns område. Fonden, som finansieras med arbetsgivareavgifter, tillförs årligen över 20 milj. kr för forskning, utbildning och information inom arbetsmiljöområdet.

Övriga ledamöter i styrelsen blir generaldirektör Otto Westling, arbetskyddsstyrelsen, överdirektör Sven Forssman, arbetsmedicinska institutet, med lic Erik Bolinder, LO, ombudsman Leif Kjellstrand, LO, förbundsordförande Sven Ahlgren, Sveriges Kommunaltjänstemannaförbund, direktör Gunnar Lindström, SAF, med lic Nils Masreliez, SAF samt direktör Hans Forselius, Svenska kommunförbundet.

Snuspengar bort — pensionärer får behålla egna pengar

Snuspengarnas tid är förbi på svenska ålderdomshem. Från årsskiftet har gäster med folkpension som enda inkomst rätt att behålla 176 kronor i månaden för eget bruk, tack vare att socialhjälpslagen då ändrades. Den som har inkomst därutöver får också behålla 20 procent av dessa pengar, räknat efter skatt. Resten av sidoinkomsten används för att helt eller delvis betala kommunens självkostnad för vistelsen på hemmet. Därmed är en gammal irriteringskälla ur världen.

— Åtminstone för de flesta äldre pensionärer på ålderdomshem innebär detta att de får mer pengar än någonsin hittills i livet för egna extrautgifter, säger byråchef Ingemar Andersson på socialstyrelsen. I hälften av landets kommuner gäller redan nu den principen att den som har inkomster utöver folkpension får betala mer än folkpension minus sk fickpengar.

De regler regeringen genom en

lagändring fastställt för avgifterna är mer generösa än vad som allmänt tillämpats i de kommuner, som låtit sina gäster på ålderdomshemmen betala efter föråga.

— Hittills har rena djungeln rätt ifråga om kommunala regler, säger Ingemar Andersson. Även på ålderdomshemmen har det gällt att bo på rätt sida om kommungränsen för att få de bästa sociala förmånerna. Nu blir det samma regler överallt ifråga om kommunens rätt att ta betalt.

Från rättstvister och undersökningar vet man att vissa kommuner varit hårda, när det gällt att ta in avgifter. Aldringar med pengar på banken har ibland fått betala av sitt kapital tills knappt mer än pengar till begravningen har återstått.

När kapitalet varit bundet i form av en gård, ett egnahem eller på annat sätt har stärbuset uppvaktats med kommunala räkningar på icke erlagda vårdavgifter. Ibland har det rört sig om summor kring 30 000 kr som utkrävts av helt oförberedda anhöriga.

Den nya lagen lämnar både lös och fast förmögenhet i fred. Avgifter ska betalas med inkomster. Inte av kapital.

socialmedicinsk tidskrift -kontrollerad upplaga

Prenumerationspris (inklusive moms.)

Helår kr 40, halvår 25
Studerande helår kr 20.

Tidskriften utkommer med 10 nummer per år (1 per månad utom juli och augusti).

Lösnummer kr 5. (exkl. moms.) Dubbel-nr och Special-nr högre pris.

Atergivande helt eller delvis av originalartiklar ur **smt** utan angivande av källan förbjödes.

Annonsavdelning:

Red. Nils Byttner, Strandliden 60, Box 438, 162 04 Vällingby 4. Tfn 08-38 52 99, 38 77 58, 89 31 07.

Annonspriser:

Omslagets andra sida kr 550, omslagets fjärde sida kr 650,

helsida kr 500, halvsida kr 300, kvartsida kr 175 mm-pris kr 1:50 per enkel spalt, 70 mm.

Spalthöjd 210 mm, spaltbredd 70 mm, sidans bredd (2 spalter) 150 mm.

Utgivningsplan 1972

Nummer	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Utkommer	24/1	25/2	27/3	24/4	23/5	26/6	25/9	23/10	27/11	18/12
Sista manuskriftdag för annonser	21/12	26/1	24/2	21/3	19/4	24/5	24/8	21/9	26/10	16/11
platsannonser	5/1	5/2	5/3	1/4	5/5	7/6	3/9	6/10	5/11	1/12